LITERATURA

Magyarország állatvilága, Fauna Hungariae, 9. kötet, Coleoptera 4., 5. füzet, Cincérek - Cerembycediae. Akadémiai kiado Budapest.

Stran 284, vyobrazení 176. Budapest 1971. Cena 46 Ft.

Nový svazek sbírky "Fauna Hungariae" přináší zpracování čeledi tesaříkovitých (Cerambycidae). Detailnímu zpracování čeledi předchází klíč pro celou skupinu Phytophaga. V rámci čel. Cerambycidae je ponechán dosud nejvíce používaný systém tří podčeledí: Prioninae, Cerambycinae a Lamiinae. Celková vyobrazení imag a jejich variability i kresby morfologických detailů jsou velmi zdařilé. Velká pozornost je věnována i vývojovým stadiím. U jednotlivých druhů je zachyceno jak celkové rozšíření, tak i detailní rozšíření na území Maďarska; je uvedena i doba výskytu imag.

Na místo rodového názvu Callimellum Strand užívá autor z důvodu priority název Pilema J. Lec. Molorchus kiesenwetteri morpha salicicola je zde považována opět za samostatný druh. Dosud u nás pochybný druh Evodinus borealis Gyll. je uveden ze Slovenska z Lubochňanské doliny, avšak bez jména nálezce i doby nálezu. S ohledem na tento údaj je nutno považovat jmenovaný druh za příslušníka naší fauny. Sg. Pilemia Fairm. je autorem považován za samostatný rod a nikoliv za podrod rodu Phytoecia Muls. ve smyslu BREUNINGOVĚ.

Celkem je v díle uvedeno 94 rodů a 257 druhů z Maďarska a z okolních států; ze samotného Maďarska je zaznamenáno 84 rodů a 206 druhů. Celé dílo je zpracováno velmi pečlivě a lze je proto vřele doporučit. Je psáno v maďarštině bez résumé v některém z kongresových jazyků. Seznam literatury není uveden.

L. Heyrovský

MANLEY W. B. L., ALLCARD H. G.: A field Guide to the Butterflies and Burnets of Spain. -

Stran 192, barevných tabulí 41; formát 23 x 27 cm. Classey, Hampton 1970. Cena 15 liber.

Název knihy nevystihuje plně její obsah, neboť kromě Španělska je zde zahrnuta i fauna denních motýlů a vřetenušek Portugalska, Baleár, Kanárských ostrovů i Madeiry.

Jádrem textové části knihy jsou popisy všech druhů ze skupiny Rhopalocera (239) a rodu Zygaena (26) uvedené oblasti. Tyto popisy jsou stručné, doplněné údaji o rozšíření (včetně příkladů lokalit), době výskytu, výčtem subspecifických forem a jejich charakteristikou i údaji o živné rostlině u jednotlivých druhů. Následuje systematický přehled všech druhů, subspecií i forem, včetně synonym. Seznam literatury, vztahující se ke zpracované oblasti, obsahuje na 500 citací. Textovou část uzavírá vyčerpávající jmenný rejstřík.

Obrazová část (41 barevných tabulí) je vynikající kvality, k čemuž nemálo přispívá i jakostní křídový papír. Prostor je zde velmi dobře využit (zobrazeno 1.187 objektů), což umožnilo téměř u všech druhů zachytit líc i rub u obou pohlaví a často i některé subspecie a formy. Poněkud rušivě působí málo kontrastní pozadí u druhů čel. Pieridae a stíny pod fotografovanými objekty.

Možno říci, že tato kniha je neocenitelnou pomůckou pro každého, kdo se zabývá faunou Lepidopter mediteránní podoblasti.

Z. Weidenhoffer

D'ABRERA B.: Butterflies of the Australian Region. -

Stran 416, 2400 barevných fotografií, formát 26 x 35 cm, v angličtině; vyd. Lansdowne Press, Melbourne 1971; cena 15 liber.

Rozsáhlá oblast, zpracovaná v tomto díle, je na západě ohraničena spojnicí vedenou západním okrajem ostrovů Halmahera, Buru, Timor a západní Austrálií, na východě pak spojnicí mezi souostrovím Fidži a Novým Zélandem. Severní hranici vytváří rovník a jižní padesátá rovnoběžka. Kniha je nejúplnějším dílem ve skupině Rhopalocera australské oblasti, jaká kdy byla vydána. Jsou v ní podrobně zachyceny všechny známé druhy denních motýlů (tj. přes 900 druhů) kromě čeledi Hesporidae, která bude zpracována v samostatném svazku. Tyto druhy jsou vyobrazeny na 2.362 dokonalých barevných fotografiích, zachycu-

jících nejen imaga, ale v řadě případů i vývojová stadia. Kvalita je umocněna dokonalým barvotiskem a jakostním křídovým papírem.

Úvodní kapitoly přinášejí poznatky o biologii a anatomii, poznámky o klasifikaci a nomenklatuře i zajímavou studii o historii výzkumu a získávání materiálu Lepidopter australské oblasti. V popisné části je autor stručný a spoléhá na kvalitní reprodukce obrazů; u každého druhu uvádí jen subspecifické rozčlenění, areál rozšíření, hojnost výskytu a poznámky o vývojových stadiích, resp. živných rostlinách. Publikace je zakončena vyčerpávajícím přehledem literatury a jmenným rejstříkem.

Pokud vůbec lze tomuto dílu něco vytknout, pak je to snad jen poněkud nehospodárné využívání místa a skutečnost, že nebyl zařazen systematický přehled druhů. Vcelku je však možné říci, že toto dokonalé dílo, důstojně se řadící k dnes již 60 let starému SEITZOVI, zůstane po dlouhá léta nepřekonatelným.

Z. Weidenhoffer

WILLIAMS J. G.: A Field Guide to the Butterflies of Africa. - Stran 238, 24 barevných tabulí, 425 pérovek, formát 13 x 20 cm, v angličtině; vyd. Collins, London 1969; cena 2,25 libry.

Publikace je přehledem druhů skupiny Rhopalocera afrického kontinentu, vyskytujících se na jih od Sahary. Z přibližně 2.400 známých ethiopských druhů vybral autor 436 nejvýznamnějších, při čemž zvláštní pozornost věnoval nejfavorizovanějším rodům Papilio a Charaxes; oba tyto rody jsou zde zpracovány téměř vyčerpávajícím způsobem. WILLIAMS sám je i autorem 283 zdařilých barevných kreseb.

V úvodní části jsou kapitoly se základními informacemi a praktickými pokyny pro začínající sběratele. V popisné části jsou u každého druhu uvedeny hlavní determinační znaky, poznámky o rozšíření, charakteru biotopu, na nějž je druh vázán, hojnosti i době výskytu a informace o živné rostlině. Každý popis je doplněn černobílou kresbou. Dílo je zakončeno seznamem literatury a rejstříkem.

Lze se domnívat, že se autorovi jeho záměr dát do ruky sběratelům-amatérům a návštěvníkům Afriky atlas, umožňující identifikaci běžnějších a atraktivnějších druhů, plně zdařil.

Z.. Weidenhoffer

Sborník Přírodovědeckého klubu při Západomoravském museu v Třebíči (Acta Soc. sci. nat. Mus. Mor. occ. Třebíč), 8: 3-18, 1971, p. 1-12, 14 tab. na křídě s autotypiemi.

Leží před námi již osmý svazek nové řady sborníku čilého Přírodovědeckého klubu v Třebíči, který je od r. 1960 načleněn, a to velmi šťastnou formou, jako zájmová organizace do Západomoravského musea. Tak byla zachována nejen existenční, ale též publikační kontinuita jednoho z nejvýznamnějších tzv. provinciálních přírodovědeckých klubů, které sehrály v minulosti tak významnou roli krystalizačních center vědeckého dorostu a ruchu mimo univerzitní střediska vůbec. Tak byly a dosud jsou podchycováni, vychováváni a pro hlubší odborný zájem o různé vědecké obory získáváni jednak studenti, ale též ti, kdo při svém povolání mají předpoklady a zájem o vědecky fundovanou, byť tzv. amatérskou, práci. MUDr. Vladimír Šilhavý, CSc. ve spolupráci s prom. biol. botaničkou Svatavou Ondráčkovou ze Západomoravského musea redigovali další zdařilý svazek již proslulého třebíčského "Sborníku". Je samozřejmé, že takový sborník je nutně polytématický. Nás, jako entomology, zajímají přirozeně nejvíce příspěvky entomologické. Ty mají převážně entomofaunistickou náplň a vztahují se hlavně k Českomoravské vysočině. Ve sborníku je celkem 15 prací, z nichž 6 má tematiku entomologickou. Hoffer publikuje přehled Encyrtid Mohelské reservace, Chládek seznam rovnokřídlých a švábů Třebíčska, Povolný nález nanismu otakárka fenyklového na Mohelně a další okolnosti výskytu tohoto chráněného druhu na Vysočině, Roháček pozoruhodné nálezy sekáče Ischyropsalis hellwigi u Třeště, Staněk přehled druhů podčeledi masařkovitých (Sarcophaginae) Vysočiny a Šilhavý nový nález sekáče Nelima sempronii z jižní Moravy. Z tohoto výčtu je zřejmé, že se zde uplatňují práce, které, při omezenosti publikačních možností faunistických prací, mají přitom nesporný význam a někdy i zásadně obohacují poznání fauny naší republiky. Ve sborníku je však ještě dalších pět biologických příspěvků (jeden antropologický, jeden floristický a tři ichtyologické). Sborník je svou pěknou typografickou úpravou i členěním příspěvků důkazem cílevědomé redakční práce. Snad pouze jinojazyčné výtahy by ještě vyžadovaly větší péči v provádění korektur nebo při jazykovém lektorování. Tato publikační forma může být příkladem všem podobným snahám o svébytnost v kulturně osvětové i vědecké práci, přiměřenou možnostem i mnohem větších středisek než je západomoravská Třebíč.

D. Povolný